1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 88. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 10-го ТРАВНЯ 1963 — 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 10, 1963 — No. 88. VOL. LXX.

ПРЕЗИДЕНТ СПОДІВАЄТЬСЯ МИРНОГО ПОЛАГОДЖЕННЯ РАСОВИХ СПОРІВ В БІРМІНҐГЕМІ

Вашингтон. — Президент Кеннеді на пресовій конференції 8-го травня заявив, що він сподівається, що расові непорозуміння в Бірмінґгемі в Алабамі і в цілій цій країні будуть полагоджені мирним способом. Президент твердив, що події останніх днів у промисловому місті Бірмінґгемі пошкодили не тільки славі того міста, але й цілій країні. І тому всі заінтересовані чинники повинні змагати до того, щоб дійти до порозуміння мирним способом. Як відомо, в Бірмінґгемі вже кілька днів відбувалися масові мирні демонстрації негритянського населення проти расової дискримінації і сеґреґації в тому місті. Поліція заарештовувала демонстрантів, бо вони не мали потрібного дозволу на влаштування демонстрації. Впродовж кількох днів всі місцеві тюрми були переповнені демонстрантами, і вже не було місця на нових арештантів. Демонстрації продовжувалися, але 8-го травня на інтервенцію представника Департаменту Справедливости Бирка Маршалла, який є асистентом головного прокуратора в справах оборони громадянських прав, прийшло було до перемир'я, і негри припинили демонстрації на 24 години. Президент хвалив обидві сторони за вияв доброї волі до мирного полагодження расового спору, але кілька годин після пресової конференції оте „перемир'я" було наражене на те, що його зірвуть негри. Поліція засудила була негритянського провідника священика д-ра М. Лютера, до 180-денної тюрми і $300 грошової кари за незаконні демонстрації. Заарештований і засуджений до такої самої кари був і головний асистент негритянського провідника священик д-р Ралф Еберneті. Негритянський фінансист А. Дж. Гастон склав за заарештованих кавцію по $2 500 за кожного, і їх випущено з в'язниці. Негритянське населення вважало, що зірване перемир'я внаслідок цих арештів, але після переговорів вдалося довести до того, що перемир'я таки існує, бо під час нього можна продовжувати переговори про вирішення расового спору в цьому місті вуґільної промисловости. Сподіваються, що нововибраний посадник Бірмінґгему Алберт Бутвелл зуміє полагодити цей спір між чорним і білим населенням. Президент Кеннеді апелював до населення, щоб воно якнайскорше полагодило свій спір, бо, згідно з конституцією всі громадяни мають право бути рівними під кожним оглядом в обличчі законів. Президент заявив, що немає законних підстав, щоб до спору в Бірмінґгемі міг вмішуватися федеральний уряд, тому його повинні полагодити місцеві урядові й громадські чинники. Президент у вступній заяві на пресовій конференції висловив своє невдоволення з того, що поліція користується поліційними собаками і пожежними шлявхами для того, щоб розганяти демонстрантів. Не схвалював Президент і того, що негри висилають не демонстрації дітей, яких поліція арештує. В одній тюрмі приміщено 110 заарештованих дівчат у віці нижче 13-ох років.

Д-р Спінрад, Бонч і сен. Фулбрайт про дослідження космічних просторів

Арґон, Іллиной. — Представник Крайової Ляборатори Бернард Спінрад заявив на симпозіюмі в справах космічних просторів, що на Місяці можна б зробити з кабіни соняшне дзеркало, і з Місяця зробити ідеальну базу на те, щоб виконувати лети до інших плянет в нашій соняшній системі. Підсекретар в Об'єднаних Націях Ралф Дж. Бонч, промовляючи на американському Меморіял Коледжу ім. Ґустава Адольфа в Ст. Пітері, Міннесота, домагався, щоб ЗДА і СССР припинили змагання за першенство в дослідах космічних просторів та не старалися першими дістатися на Місяць, бо ті величезні суми, які видаються на „ракетоманію", можна б краще зужити на розв'язку таких проблем, як збільшення харчів, постачання води, перенаселення світу та боротьба проти пістряка і серцевих недуг. В коледжі відкрили перший американський меморіял в пам'ять шведського винахідника Адольфа Нобеля. Присутні були 25 американських власників нагороди ім. Алфреда Нобеля, крім д-ра Бонча, Сенатор-демократ із Аркенсо, Дж. В. Фулбрайт, промовляючи на бенкеті Американської Ради в справах Юдаїзму, назвав „дивним" те явище, що ЗДА і СССР ведуть змагання за те, щоб першим дістатися на Місяць, і не дбають про те, щоб розв'язувати такі проблеми в світі, як „голод, недуги, убозтво та ворожа настанова між народами". Він закликав, щоб „розвивати фізичні і моральні сили в тому напрямку, щоб відбудувати міські нетри, та вдосконалити наші інституції". Він сказав, що цим багаті нації ліпше заімпонували б недорозниненим державам ніж тим, що хтось вперше дістанеться на Місяць.

В АМЕРИЦІ

● **Канадійський прем'єр** Лестер В. Пірсон заявив, що Канадароситиме атомової зброї у ЗДА, щоб могти виконати свої зобов'язання до своїх союзників членів Північно-Атлантійської Оборонної Організації (НАТО).

● **Віце - президент** Линдон Б. Джансон заявив Польському Американському Конґресові в Шикаґо, що ЗДА і надалі мають в програмі своєї закордонної політики те, „щоб Польща і інші країни Східньої Европи були знову вільні".

● **Колишній** віце - президент Ричард М. Ніксон купує окреме мешкання — кооперативний апартамент в будинку при П'ятій Евню в Ню Йорку, де мають окремі апартаменти губернатор Рокефеллер та його розведена дружина. Мешкання Ніксона коштує $135,000, воно має 12 кімнат і займає цілий п'ятий поверх. Ніксон прибув до Ню Йорку, щоб „бути адвокатом, не для того, щоб займатися політикою".

● **Губернатор** Банку Канади Луїс Расмінски повідомив, що зменшується відсотки з 4-ох до 3.5% в тій цілі, щоб допомогти поширитися канадійській економіці.

● **Республіканський** конґресмен із Мізурі Томас Б. Куртіс заявляє, що президент Кеннеді не повинен зменшувати прибуткові податки, бо одночасно він не хоче зменшити федеральні видатки.

● **79 відсотків всіх наркоманів** перебувають в 10-ох американських містах: Ню Йорк — 21,566; Шикаґо — 6,792; Лос Анджелес — 3,183; Дітройт — 1,780; Вашинґтон — 918; Сан Франсіско — 615; Нюарк — 652; Філядельфія — 615; Окленд (Каліфорнія) 482 і Сан Антоніо, Тексас — 477.

● **Секретар** внутрішніх справ Стюарт Юдолл остерігає вуґільну промисловість проти того, що вона мусить бути приготована на завзяту конкуренцію з іншими джерелами пального. Юдолл промовляв до 2,000 представників вуґільної промисловости на Конвенції в Питсбурґу, Па.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНС ВІДБУВ НАРАДИ ПЕРЕД РІЧНИМ ЗАСІДАННЯМ ГОЛОВНОГО УРЯДУ

Джерзі Ситі. — В понеділок 20-го травня почнеться на Союзівці річне засідання Головного Уряду Українського Народного Союзу, що є найвищим органом цієї організації в часі між конвенціями, які відбуваються щочотири роки. Перед цим важливим засіданням Головний Екзекутивний Комітет УНСоюзу відбув свої наради в середу, 8-го травня, в приміщеннях Головної Канцелярії. В нарадах, що їх відкрив і ними проводив головний предсідник Йосип Лисогір, взяли разом з ним участь: заступник головного предсідника інж. С. Куропась з Шикаґо, головний секретар д-р Ярослав Падох і головний касир Роман Слободян, як також ред. А. Драган. Заступниця головного предсідника пані Анна Герман була перешкоджена та виправдала свою неприявність На початку нарад Екзекутива привітала та обмінялась деякими думками і поглядами з проф. д-р Ярославом Рудницьким з Манітобськоог Університету та інж. Родіоном Сліпим з Каліфорнії, що були на відвідинах в УНСоюзі і „Свободі". Головний касир п. Р. Слободян, звітуючи за касовий департамент про нові інвестиції фондів УНСоюзу, з яких в періоді від попередніх нарад Екзекутиви $211,500.00 інвестовано в гіпотечних позичках, а подання на дальших $327.500.00 гіпотечних позичок (морґеджів) є ще під розглядом. Касир в дальшому інформував про підготову до висилки цьогорічної дивіденди членам УНСоюзу на загальну суму $221,500.00, що будуть вислані впродовж червня ц. р. разом з пригадкою та заохотою добровільно жертвувати ці дивідендові чеки на фонд Наглої Потреби при УНСоюзу. Касир завважив, що це вже 31-ша з черги дивіденда УНСоюзу та що загальна сума всіх цих дивіденд, виплачених членами УНСоюзу виносить кругло три мільйони долярів. На закінчення свого звітування п. Р. Свободян подав проєкт бюджету на новий адміністраційний рік і цей проєкт, після обговорення був у принципі схвалений. Про організаційний стан і розвиток звітував відповідальний за організаційний відділ і працю головний секретар д-р Ярослав Падох. Ствердивши, що в минулому 1962-му році, який був конвенційним роком, УНСоюз здобув усіх 4,093 нивих членів, а в перших чотирьох місяцях цього року 1,042 нових членів, звітодавець вважає, що хоч організаційна праця в цьому році і не дуже відстає, вона також і не цілком задовільна, як зважити на її об'єктивні можливості і потреби, як також на деякі неминучі (смертність, дозріння грамот) та деякі цілком зайві (суспензи, згрошевлення грамот) втрати, що виносять пересічно 300 кожного місяця.

Окрему увагу віддав звітодавець праці поодиноких Окружних Комітетів, Відділів та, головно, організаторів, з яких далеко на перше місце в цьому році вибився довголітній союзовий діяч, колишній головний контролер Володимир Гірняк, здобувши в цьому році для УНСоюзу 67 нових членів. Гол. секретар в дальшому інформував, що на всі 483 Відділи УНС в цьому році ще тільки 272 відбули свої річні збори і про них повідомили Головну Канцелярію. Рішено звернутися до всіх тих Відділів, які ще зборів не відбули, щоб вони виконали свій обов'язок. Д-р Я. Падох закінчив своє звітування заввагами відносно теперішньої організаційної кампанії в 70-річчя „Свободи" та рядом рекомендацій для посилення і поліпшення організаційної праці.

Гол. предсідник Й. Лисогір, звітуючи про загальний стан і розвиток організації, віддав окрему увагу справам, що будуть на порядку річних нарад Головного Уряду, зокрема справам виконання конвенційних рекомендацій щодо створення Статутової та Стипендійної Комісій, як і тим завданням, що ці Комісії матимуть. Оглядом стану Союзівки перед новим сезоном та інформаціями про заплановану на тій оселі культурно-виховну активність, включно із щотижневими культурними імпрезами та дитячими таборами і курсами українознавства для молоді, як також великими врочистостями, передбаченими у зв'язку з благословенням новозбудованої української католицької каплиці в неділю, 19-го травня, п. Йосип Лисогір закінчив своє звітування. Ред. А. Драган інформував про стан публікації першого тому англомовної Енциклопедії Українознавства та зроблені рівночасно деякі заходи для підготови публікацій другого тому. Він також інформував про пороблені вже заходи для здійснення схваленого вже раніше Екзекутивного проєкту публікації великого Шевченківського Альманаху „Будеш, Батьку, панувати" з нагоди 150-річчя народження Тараса Шевченка та відкриття здвигненого йому пам'ятника у Вашинґтоні в 1964-му році, як також про публікацію „Історії УНСоюзу" у зв'язку з 70-річчям цієї організації, що припадає в 1964-му році.

Обговоренням звітів та рядом ухвал для добра організації закінчено ці чергові наради Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу.

Звільнення адмірала Андерсона свідчить про напруження в Департаменті Оборони

Вашингтон. — Співробітник щоденника „Ню Йорк Таймс" Генсон В. Болдвін, який є спеціялістом від оборонних справ, гадає, що звільнення з днем 1-го серпня шефа морських операцій адмірала Джорджа В. Андерсона свідчить про те, що в Департаменті Оборони є деяке напруження між військовиками та цивільними шефами Департаменту Оборони та секретарями трьох родів збройних сил. Вістка про номінацію на шефа морських операцій адмірала Дейвіда МекДоналда була майже для всіх несподіванкою. Також несподіванкою було і те, що шеф летунства генерал Куртіс ЛеМей був найменований не на повний дворічний реченець, як звичайно буває, тільки на один рік. Ці факти потверджують те, що і адмірал Андерсон і генерал ЛеМей мали різні погляди на деякі оборонні проблеми, ніж їх має секретар оборони Роберт МекНамара та три секретарі: армії, летунства і фльоти. Ця різниця проявлялася не тільки в тому, що адмірал Андерсон інакше дивився на справу замовлення літаків в Корпорації Буїнґ, але і в тому що теперішній шеф морських операцій не погоджується в справі реорганізації Департаменту Фльоти.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Ню Йорк. Генеральний Секретаріят Закордонних Справ УГВР і Дослідно - Видавниче Об'єднання „Пролог" влаштовують в суботу 11-го травня ц. р. о год. 2-ій по пол. конференцію на тему „Українська міжнародна політика з позиції власних сил". Головну доповідь виголосить д-р Роман Рахманний і співдоповідачем буде д-р Іван Лисяк-Рудницький. Відбудеться ця конференція в приміщенні Українського Інституту Америки при 2 Іст 79 вулиця в Ню Йорку.

Президент Кеннеді натякає на інтервенцію ЗДА у випадку аґресії проти Ізраїлю

Вашингтон. — Запитаний про становище Америки в справі загостреної ситуації на Середньому Сході, през. Кеннеді заявив в середу 8 ц. м. на своїй пресовій конференції, що ЗДА підтримують безпеку однаково Ізраїлю, як його арабських сусідів та що ЗДА передусім підтримали б заходи Об'єднаних Націй у випадку „аґресії, або приготування до аґресії, безпосередньої чи посередньої". Однак Президент не обмежує акції ЗДА до терену Об'єднаних Націй, бо ЗДА „прийняли б також інші способи власної дії, щоб протидіяти такій аґресії, або припинити її". Однак Президент вважає, що в останньому часі не захиталась тамошня рівновага військових сил, хоч і зайшли поважніші політичні зміни. Під цими змінами треба розуміти приступлення Сирії і Іраку до федераційного зв'язку з Єгиптом в рямцях Об'єднаної Арабської Республіки з президентом Ґамалем Абдель Нассером у проводі. Погроза знищити Ізраїль, проголошена в комунікаті про створення тієї тричленної арабської федераційної держави значно напружила атмосферу на Середньому Сході. Ізраїль хоче дістати виразну ґарантію своєї безпеки від ЗДА й Британії, але ці держави отягаються з проголошенням будь-якої такої маніфестаційної політичної заяви, яка погіршила б їх зв'язки з арабським світом.

Ватикан заперечує закиди щодо підсилення комуністів в Італії

Рим. — Ватиканський орган „Ль'Осерваторе Романо" приніс в минулий понеділок велику статтю у відповідь на критичні голоси деяких поважних італійських ґазет у зв'язку з перемогою комуністів в останніх парляментарних виборах в Італії. Зокрема, названий ватиканський орган наводить голос римського щоденника „Іль Темпо". Деякі італійські кола вважають, що комуністи придбали моральний капітал з факту, що Папа Іван XXIII прийняв на приватній авдієнції зятя Хрущова Аджубея та використали цей факт у своїй пропаґанді, вивищуючи Хрущова та прославляючи його політику. Другий заміт італійських критиків стосується того звороту в Енцикліці Папи „Мир на Землі", де поручається розмежувати помилки від тих, що їх роблять. Комуністичні демагоги використали цей зворот для переконування примітивних виборців, що коли дістьса „дещо" злого в комуністичних країнах, то цьому винуваті люди але сама справа є добра. „Ль'Осерваторе Романо" звернуло увагу, що Папа приймає всіх, хто до нього зголошується і позиція Церкви супроти комунізму ні в чому не змінилася, а саме, що не може бути компромісу між християнською правдою та атеїстичною ложжю. У названому ватиканському органі підкреслено виразне антикомуністичне становище останньої Енцикліки Папи.

Проф. д-р Ярослав Рудницький й інж. Родіон Сліпий відвідали УНС і „Свободу"

Джерзі Ситі. — В середу, 8-го травня, саме в тому дні як в Головній Канцелярії УНС відбувалися наради Головного Екзекутивного Комітету цієї великої організації, її та „Свободу" відвідали проф. д-р Ярослав Рудницький з Манітобського Університету та інж. Родіон Сліпий з Каліфорнії. Члени Екзекутиви УНС мали нагоду обмінятися вістями та думками з обидвома відвідувачами.

Проф. д-р Ярослав Рудницький, один з найактивніших наших науковців, приїхав до ЗДА на запрошення американських наукових установ та візьме участь у працях Першого Все-Американського Назвознавчого Інституту у Медісоні, Н. Дж., під час якого виступить як член панелю про методологію назвознавчих дослідів. Проф. Яр. Рудницький дасть також ряд викладів в американських університетах, зокрема в очолюваному проф. д-ром Романом Смаль-Стоцьким Славістичному Інституті Маркетського Університету в Мілвокі, Вісконсин. Після відвідин у ЗДА проф. Я. Рудницький візьме участь у з'їзді канадійських мовознавців і славістів в університеті Ляваль у Квібеку де матиме доповідь про український етимологічний словник та про методологію етимологічних дослідів. Побуваючи в приміщеннях „Свободи", проф. Я. Рудницький мав зустріч з проф. д-ром Володимиром Кубійовичем, головним редактором Енциклопедії Українознавства, та відбув з ним розмову в справах її англомовної публікації, в якій д-р Я. Рудницький активно співпрацює, як також у справах і проблемах української науки взагалі.

Інж. Родіон Сліпий, повітобий інженер в Лос Анджелесі та засновник, власник і керівник незалежного фільмового продукційного підприємства „Рода", відвідав УНС і „Свободу" в поворотній дорозі з Риму, куди він їздив на відвідини до свого стрийка, первоієрарха Української Католицької Церкви, Митрополита - ісповідника Йосифа Сліпого, з яким не бачився 29 років. Під час зустрічей з Митрополитом і розмов, що торкалися родинних справ, інж. Родіон Сліпий одержав від Митрополита дозвіл на сфільмування його під час праці й зайнять у Ватикані і записати на стяжку для репродукування у фільмі його 30-хвилинну промову. Все це перевів інж. Р. Сліпий з допомогою заанґажованого для цього спеціяльно італійського фільмового підприємства і цей фільм буде випродукуваний підприємством „Рода" в найближчому часі і пересланий для висвітлювання по окремих українських осередках у ЗДА і в Канаді. Прибуток з висвітлювання фільму буде призначений на поширення української інформаційної акції в католицькому світі і складений на окремий фонд на руки Митрополита.



Головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір в розмові з інженером Родіоном Сліпим.

АМЕРИКАНЦІ З ГАЇТІ ПРИБУВАЮТЬ ДО МАЯМІ

ПРЕЗИДЕНТ ПІДТРИМУЄ ОАД, ЯК ЧИННИК ДЛЯ ПОЛАДНАННЯ КРИЗИ В ГАЇТІ

Вашингтон. — Коло 300 американських громадян, членів родини службовиків амбасади ЗДА в Портопрінсі в Гаїті, почали в минулу середу 8 травня ц. р. виїздити з Гаїті, повинуючись закликові американського Уряду. Евакуація американців з Гаїті переводиться літаками, але водночас американські воєнні кораблі наблизились до Гаїті на віддаль 25 миль, щоб творити ґарантію безпеки для громадян ЗДА в ці неспокійні дні в Карібському обширі. Американський амбасадор в Гаїті Раймонд Терстон повідомив гаїтські власті про рух американських кораблів, зокрема літаконосця „Боксера". За твердженням газет, гаїтський уряд вважає цей рух американських воєнних кораблів за „неприязний" акт збоку ЗДА. Тим часом Організація Американських Держав вислала до Гаїті нову місію з поширеними повновластями. У чому саме вони полягають — в пресі не подається, але можна здогадуватись, що вони стосуються головно перевірки, чи і наскільки гаїтські власті далі порушують суверенність закордонних амбасад в Портопрінсі та як представляється справа з гаїтськими втікачами в закордонних представництвах. В амбасаді Домініканської Республіки перебувають все ще 22 політичні противники режиму президента Франсуа Діваліє, в бразилійській 21 і т. д. Біля кожної чужинецької амбасади стоять, або сидять у кріслах гаїтські поліціянти і військовики, але вони вже поводяться спокійно та не зупиняють людей, які йдуть до амбасад. Президент Кеннеді, запитаний на своїй пресовій конференції в минулу середу 8 ц. р. про ситуацію в Гаїті і становище ЗДА до гаїтсько-домініканського конфлікту покликався саме на ту останню місію збоку Організації Американських Держав, яка виїхала до Гаїті. Треба — заявив він — почекати два, три або чотири дні, що та місія зробить, а тоді вирішити дальші кроки. З заяви Президента видно, що ЗДА продовжують політику невтручання у внутрішні справи гаїтського режиму, дармащо ЗДА прагнули б, щоб диктаторський назадницький режим президента Діваліє скінчився. Проте в Гаїті тепер спокійно. Перед палац названого президента заїхали 5 старих колишніх американських танків — вся танкова „збройна сила" тієї маленької латино - американської республіки — щоб нібито боронити палац проти якихось атак. Гаїтський уряд відкликав проєктований лет 4-моторового літака до Голляндських Антилів: була підозра, що тим літаком має втікати президент Діваліє. Домініканці теж не квапляться з збройною інвазією проти Гаїті, бо — передусім — не мають газоліни до своїх авт і танків.

Події в Сирії спричинюють потребу нових переговорів з Єгиптом

Каїро. — Останні події в Сирії, де вийшли з уряду три націоналістичні партії, які найбільше сприяли федеративній злуці Сирії з Іраком і Єгиптом під назвою Об'єднаної Арабської Республіці, викликали потребу нових переговорів в тій самій справі, дармащо три тижні тому найавторитетніші речники тих трьох держав підписали вже комунікат про свою федерацію. Голова революційної Ради в Сирії, ген. Люей ель-Аттасі довго розмовляв телефонічно з віце-президентом Об'єднаної Арабської Республіки маршалом Абдель Гакім Амером та заповів вислання до Каїро окремої делеґації. Те саме зробив президент Іраку Абдель Салям Аріф. В якому напрямку підуть ті нові переговори і чи Сирія зажадає зміни якихсь пунктів федераційного договору — покищо не відомо. Зате в Самій Сирії не є спокійно. Вказує на це арештування недавнього президента Сирії Назема ель-Кодзі, скиненого в державному перевороті з 8-го березня ц. р.. Справу ускладнює відсутність в Каїро президента Ґамаля Абдель Насера, який подорожує до Альжиру та Юґославії.

На процесі у Москві „шпигуни" виявляють свою діяльність

Москва. — У другому дні шпигунського процесу у Москві перед військовим трибуналом один із двох оскаржених, англійський купець Ґревіл Вин, заявив, що спершу він не знав, що другий оскаржений, совєтський атомовий учений Олег Пенковський займався шпигунською роботою в користь Британії і ЗДА. Вин був посередником поміж Пенковським і британськими властями, на просьбу цих останніх, які затаїли йому сутній характер роботи Пенковського. Пенковський був заступником голови закордонного відділу в державній Комісії для координації наукових дослідів. Він нав'язав з американськими розвідчими чинниками зв'язок безпосередньо в квітні 1961 року у Лондоні, коли туди їздив невідомо в якій місії. Він передав нібито американцям і англійцям 5,000 роль мікрофільмів про різні совєтські військові тайни, як ракети, а також різні військові, політичні й економічні інформації. Які мотиви спонукали Пенковського самому шукати зв'язку з американськими чинниками та пропонувати їм свої шпигунські послуги — якщо це взагалі правда — не відомо. Західні кореспонденти з Москви не виключають, що самі совєтські власті казали йому зробити це та що він був на подвійній шпигунській роботі. Що саме він зрадив — про це буде мова на тайному засіданні розправи.

У СВІТІ

● **У Камеруні в Африці** сталась в минулу неділю катастрофа пасажирського літака типу ДЦ-6, при чому згинуло 54 особи. Єдиним, що врятувався, був 29-річний американський дипломатичний кур'єр Джозеф Капоцці, якого у важкому стані перенесено до міста Дуаля, де він буде оперований. У тій катастрофі згинула між іншими — молода американка французького роду з дипломатичної служби, Ніколь Буше.

● **На Женевській конференції** роззброєння представник ЗДА Чальз Стелле перестеріг в минулу суботу 4-го травня ц. р. Москву, що наклепницька большевицька пропаґанда про нібито підготовлювання війни Америкою внеможливить поважні розмови про роззброєння. У відповіді, Семьон Царапкін знову заявив, що ЗДА „заінтересовані в приготуваннях до війни, а не в роззброєнні".

● **Німецький ілюстрований тижневик „Дер Шпіґель"** з Гамбурґа, що його видавець Рудольф Авґштайн і 4 редактори були арештовані за разголошення шкідливих для держави військових таємниць через критику західньо - німецької армії, — вніс скаргу проти уряду до Найвищого Суду в Карльсруге за порушення конституційних прав громадян.

● **Якогось Мартіна Єгера**, колишнього німецького вояка, судили в Варшаві і засудили на 13 років в'язниці за шпигунську роботу в користь Західньої Німеччини.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

20-ліття жидівського геройства у Варшаві

На квітень - травень цього року припадають 20-ті роковини величної і водночас трагічної події, якою було повстання жидів у варшавському ґетто проти німецької військової окупації. Не мавши найменших виглядів на успіх, 63 000 мешканців варшавського ґетта за так званою Залізною Брамою, які ще залишились живими з первісних 350 000 жидівського населення Варшави, поставили єдиний за кривавого панування Гітлера колективний збройний спротив жидів своїм катам. Понад 50 000 учасників того повстання згинули серед руїн систематично бомбленої і спалюваної великої дільниці міста. Решту вивезено до найближчого концентраційного табору в Тріблінці і включено в загальну суму 800 000 жидів, які винищено впродовж 15-ох місяців. Тільки невеличке число повстанців — жидівські джерела подають кругле число 80 — змогли врятуватися, перекравшися підземними каналами в інші дільниці міста і переживши потім ще епопею польського повстання у Варшаві наступного року .

Офіційно жидівський світ відзначав роковини повстання у варшавському ґетто 20 і 21-го квітня цього року, хоч вибухло воно в навечер'я жидівського Свята Пасхи — Пассовер — 19-го квітня 1943-го року. Повстання тривало 27 днів, і щойно 16-го травня 1943-го року генерал Юрґен Строоп, що вогнем і мечем здавлював його, звітував Гітлерові: „У Варшаві не існує більше жидівської дільниці". Такий довгий час боролися повстанці проти величезної німецької воєнної машини, озброєні тільки револьверами, автоматами, доморобними ручними гранатами та нечисленними скорострілами, завдяки двом обставинам: винятковій хоробрості борців та сіті варшавських каналів, що їх повстанці дуже добре знали і використовували, як схоронища, шляхи зв'язку й постачання та випадні бази. Придивляючись щоденним транспортам, які відходили з варшавського ґетто до Треблінки, організатори й учасники повстання у Варшаві знали, що їх все одно чекає невідхильна смерть — безборонна в кацеті або із зброєю в руці в руїнах ґетто. Тому вони воліли згинути в бою. Цим вони заперечили закидові, що його історики жидівської мартирології за Гітлера ставлять жидам: чому вони давали себе мордувати без спротиву? Ті, що переживали тодішні часи, розуміють це „чому": параліч волі, який приходить внаслідок такого страхіття, масова психоза апатії в свідомості і в почутті повного свого безсилля, коли з одного боку стоїть беззахисна маса цивільного населення, чоловіки, жінки, старці й діти, а проти них наймогутніший, що його бачив світ, поліційний і військовий апарат та диявольські методи масового вбивства.

60 000 варшавських жидів виломилися з тієї психози повної байдужности в обличчі нацистських опричників і поставили їм збройний спротив. Тому вони створили геройський епос, що ввійшов, як найславетніша сторінка в історію жидівського народу, того похмурого періоду. При найбільших зусиллях жидівських істориків неможливо визначити докладне число жидів, що згинули за володіння Гітлера. Його подають на шість мільйонів душ. Із 3 500 000 жидів у Польщі з-перед 1939-го року — залишилось там тепер всього 30 000. Змінилася основно і демографія Варшави, не стало в ній передвоєнної дільниці „Налєвкі", в якій мешкала друга після Ню Йорку найбільша жидівська громада у світі. А втім, жидівський нарід не згинув. Постала жидівська держава Ізраїль, і жиди далі мають сильні осередки в діяспорі, зокрема в Америці. Всі вони справедливо віддають найбільшу пошану жертвам повстання у варшавському ґетто.

Гамівні сорочки Хрущова

У „дружній розмові", яка розгорнулася в совєтських літературних і мистецьких колах після погромницьких виступів Хрущова й Ільїчова, деякі з її учасників пробували запевняти, що проти критикованих і битих партією письменників і мистців не будуть стосовані „адміністративні заходи" сталінського періоду, бо, мовляв, повороту до старого вже не може бути, а „мєсто в строю" для діячів культури визначатиметься шляхом „батьківських порад", напучувань тощо. Як мало б виглядати це навертання діячів літератури і мистецтва на „путь праведних" — не говорено. Компетентні чинники підкреслювали тільки, що ставлення до спричинників ідеологічних відхилень буде суворе і що вони мусітимуть зробити відповідні висновки із поставлених їм закидів.

Прозорий натяк на те, якого засягу буде ця „батьківська" суворість у відношенні до збунтованих молодих і старших письменників, що збочуватимуть з позицій партійности в мистецькій творчості, зробив Хрущов у своїй промові, відповідаючи на висловлене ним же самим питання: „Чи можуть бути при комунізмі порушення громадського порядку, відхилення від волі колективу?" — „Можуть! — сказав Хрущов. Але, очевидно, як поодинокі факти. Не можна думати, що будуть виключені випадки психічного захворювання і що душевно хворі люди не зможуть ставати порушниками правил співжиття. Не знаю, які, але, мабуть, якісь засоби існуватимуть проти вихваток божевільних. Адже й тепер існує гамівна сорочка, яку надягають на божевільних і тим самим позбавляють їх можливости буйствувати і завдавати шкоди собі й оточенню".

Отже, Хрущов ствердив цілком компетентно, що особи, які відважаться відхилитися від правил „комуністичного співжиття", значить, від партійного диктату, будуть визнані за божевільних, відпроваджені до відповідних шпиталів і зодягнені у гамівні сорочки. На реалізацію цієї погрози Хрущова не довелося довго чекати. Вже тепер відомо, що до шпиталів божевільних відпроваджено деяких совєтських письменників, зокрема тих, що передали свої твори для друкування за кордон. Фактом є також, що в шпиталях божевільних „лікуються", з доручення партії, деякі українські підсовєтські письменники і критики.

Але сучасні, змодернізовані й рафінованіші від сталінських, хрущовські адміністративні заходи у відношенні до збунтованих проти партійного диктату в мистецькій творчості діячів культури не обмежуються тільки „лікуванням". Проти письменників молодої ґенерації хрущовський режим починає стосувати ще й інший „засіб виховання", а саме — систему примусової праці. Як виходить із виступу в „Ізвєстіях" Ґеорґія Маркова, секретаря правління московського відділу Спілки письменників РСФСР, молодого совєтського модерністичного поета Андрея Вознесенського, критикованого Хрущовим й Ільїчовим, депортовано на якесь індустрійне будівництво у Владимірський район, де він протягом довшого часу має можливість входити у ближчий, вимаганий Хрущовим, „зв'язок із життям". Другого молодого московського письменника, Василія Аксьонова, автора громленої партійними вождями повісти „Помаранчі з Марокко", депортовано також на індустрійне будівництво в ближче невизначені околиці Сибіру, де він має набувати „трудовий досвід". Застосовано цей „засіб" мабуть і у відношенні до деяких молодих українських поетів, прізвища яких позникали із сторінок совєтських видань.

Так, з допомогою гамівних сорочок і примусових робіт, намагається партійний режим Хрущова керувати мистецькою творчістю в СССР.

ДЕ ҐОЛЬ У ШАМПАНІ

Париж. — Після своєї чергової пресконференції де Ґоль відбув подорож по департаментах Шампані. На її рівнинах розкинулись міста Реймс і Труа, при чому перше — це старовинне місто коронації французьких королів, а між ними й королеви Анни Ярославни, нашої славної землячки. І взагалі Шампань, це та частина Франції, на якій відбувалися великі події давнього й недавнього минулого. Вистачить сказати, що Реймс із своєю катедрою був знищений в обох світових війнах, і на кожному кроці бачите тут військові цвинтарі. Близько коло Реймсу лежать такі міста, як Верден і Шмен-де-Дам, що є ніби Окінавою чи Бастонью першої світової війни.

Словом — Шампань для Франції далеко більше, як батьківщина окремого ґатунку винограду, що дає шампанське вино. І вона таки надавалася для промов на серйозні теми. До речі буде про ці промови згадати, як і про реакцію на них слухачів.

Основні теми своїх промов визначив де Ґоль на згаданій пресовій конференції, яку дав напередодні виїзду в цю подорож. Пресконференція відбилася глухою луною в міжнародній пресі, бо в ній де Ґоль потвердив своє попереднє становище в кардинальних справах міжнародної політики: тверде бажання дати Франції власну атомову зброю і зберегти „Европу батьківщин", тобто — незалежність Франції в Атлантійському Союзі й сповільнення процесу політичної інтеграції Европи, при чому ще раз заявив, що приступлення Великобританії до Европейської Спільноти це справа далекого майбутнього.

Ці теми розвивав де Ґоль у своїх промовах в багатьох місцевостях Шампані. Тут він мотивував перед народними масами своє становище, підкреслюючи, що в кожній добі велика нація мусить мати власні засоби оборони, і то найсучасніші та найсильніші, хоч вони й коштують дуже дорого. Щождо Европи, то він за її об'єднання, але не за затирання обличчя поодиноких народів, а за з'єднування держав, які співпрацювали б між собою, залишаючись самі собою.

Де Ґоль — великий промовець і навіть звуть його чарівником. Не зважаючи на всесвітню опозицію до його концепції власної атомової зброї, не зважаючи на комуністичну пропаганду, яка наголошує, що для Франції важливіші помешкання й школи, як атомові бомби та ракети, маса зустрічала голову держави з ентузіязмом. Характеристично, що в багатьох містах оплескували його тисячі молодих людей, що їх вважають байдужими до політики і ворожо наставленими до всяких „парад з промовами".

Де Ґоль уміє здобувати симпатії маси. Опозиція і досі наголошує, що вибори він виграє завдяки телевізії. І це правда. Він знає свій народ. Він знає, що, не зважаючи на розпаношеність дрібноміщанського духу, у французах живе національна гордість, і вони не можуть не плескати, коли він їх закликає бути великими, навіть якщо ця велич зв'язана із видатками на атомову зброю.

Правда також, що де Ґоль мав чим похвалитися. Оздоровлення господарського життя, стабільність валюти, імпозантні будови — все це незаперечні атути в його руках. І ними грав він у кожній промові. Ці атути були доказами відродження давньої величі Франції. Тому його оплескували й тоді, коли він говорив про потребу жертв, щоб уникнути інфляції, про дисципліну в господарській експансії.

Після останніх страйків гірників ця проблема висунулась на перший плян, і вона буде основною темою літньої парляментарної сесії. Про цю проблему ми свого часу писали. Не будемо тут входити в суть справи. Вистачить сказати, що незвичайний ріст французької продукції викликає брак робітної сили. А що це загальне для всієї сьогоднішньої Европи явище спинило приплив робітників з Італії і зменшило з Еспанії, то платні їдуть угору, і загроза знецінення гроша зростає. Ріст платень і соціяльних фондів викликає нечуваний попит, який підносить ціни, внаслідок чого постає загроза, що французькі вироби втратять свою — компетитивність.

Отже, тут треба дисципліни. Та хоч французи і мають славу нації, обдарованої всякими прикметами, крім почуття дисципліни, треба великого чару, щоб, говорячи на цю тему, викликати оплески. Але, викликавши їх всякими іншими темами, де Ґоль наче провів частинний плебісцит щодо свого становища у справах, які породжують стільки заперечень у міжнародній опінії.

Тож правдоподібно, що де Ґоль не змінить свого становища ні щодо атомової сили, ні щодо дальшого шляху розвитку Европейської Спільноти. В одній із своїх промов він заявив: подивіться на кількість чужинців у Франції і скажіть, чи Франція ізольована, подивіться довкола себе і скажіть, че де Ґоль самотній, як це нам закидають . . .

У цих словах бринить певність себе і певність успіху своєї політики. Де Ґоль певен також, що заведена ним система державного життя вростає в ґрунт, і він спокійний за майбутнє Франції. Тому так виразно заявляє він у своєму оточенні, що не має ніякого наміру кандидувати ще раз на пост голови держави. В 1965-му році кінчається його мандат, тоді він матиме 75 років і тоді відійде, тільки допомігши своєму наступникові міцно взяти в руки віжки правління.

„Якщо запитати себе, чого де Ґоль не певний, то на це можна відповісти, що не певний він тільки одного: хто буде його наступником. Правдою бо є, що в його оточенні нема нікого, хто мав би хоч соту частину його авторитету. Але у Франції взагалі такої людини сьогодні нема.

О. Д-вич

ЧИ ПІДЕ ХРУЩОВ „НА ЗЕЛЕНУ ПАШУ"

Мюнхен. — Німецьке радіо принесло з Москви сенсаційну новину: Нікіта Хрущов висловив намір покинути одну з функцій, які він виконує в системі комуністичної диктатури: залишити головування в уряді СССР або — секретарювання в партії. З цього приводу різні коментатори почали робити здогади, мовляв, Хрущов збирається взагалі відійти від влади, передавши партію і уряд молодшим людям.

Хто знає механізм диктатури і вплив на диктатора душевної отрути від самовлади, той не повірить, що Хрущов міг би зректися влади добровільно. Історія знає один випадок, коли диктатор добровільно зрікся влади і жив до смерти, як приватна особа. Це був Люцій Корнелій Сулля, римський диктатор, що учиняв криваві репресії над своїми противниками і наприкінці свого життя, в 79 році перед Христом, відійшов від влади. Інші диктатори й тирани цупко трималися влади аж до смерти, або ж таки їх скидали революційні події.

Історія знає інші випадки, коли володар країни, щоб перевірити настрої своїх підданих, удавано зрікався влади. Піддані в таких обставинах, підозріваючи хитрість, благали того володаря не покидати їх. І тоді. „змилувавшися" і взявши на увагу прохання своїх підданців, володар залишався при владі.

Такі експерименти з римським сенатом робив імператор Тиберій (14 — 37 рр п. Хр.). Тиберій, як пише римський історик, після прохань членів сенату приймав владу „мов би примушений". Московський цар Іван IV, названий Страшним, виїхав був із Москви на село заявивши, що зрікається влади. Московські люди просили царя, щоб вернувся до столиці. Він поставив умову, щоб йому було вільно „карати зрадників". З того вийшов режим терору. Може й Хрущов хоче повторити цю саму комедію? Про це незабаром світ довідається.

Якщо Хрущов дійсно хоче себе „розвантажити" від обов'язків, то він скорше відмовиться від головства в уряді. Секретарство в партії він, напевно, захоче мати в своїх руках, бо джерелом всієї влади в совєтській державі була і є партія. Чим далі, тим більшої ваги набирає партія в СССР. Про це свідчить і недавня реформа: партійні комітети поділено на індустріяльні і сільськогосподарські. За цими партійними комітетами зовсім не видно тепер совєтів. Партія в СССР — це держава, а держава — партія.

З приводу чутки про зречення Хрущова деякі політичні коментатори у вільному світі роблять різні здогади: чи це буде користь для „мирної коекзистенції" чи ні? Чути голоси, що не треба Хрущову „робити труднощів", бо, мовляв, в КПСС є внутрішня опозиція, готова змінити напрям політики совєтського уряду з духа „мирного співжиття" і взяти гострий курс проти „капіталістичних країн", як того хоче китайський Мао. З цих міркувань виходило б, що Хрущов — „миротворець", а тому треба його щадити і йому помагати. Однак, люди забувають, як зовсім недавно „миролюбець" Хрущов посилав ракети на Кубу в надії поставити Америці зблизька „шах" і „мат".

„Миролюбність" Москви має свою глибоку причину: велика війна принесла б загибіль для всієї комуністичної системи. Тому, чи буде на чолі СССР Хрущов, чи хтось інший, все одно совєтському урядові доведеться додержуватися політики мирного співжиття. Бо альтернатива до мирної коекзистенції є тільки одна: світова катастрофа, в якій у першу чергу був би „атомізований" комуністичний режим.

Коли говориться про „лінію Хрущова" в політиці, то звичайно перебільшується його ролю. Хрущов спирається на сотні тисяч комуністичних бюрократів, які добре живуть і хочуть ще краще жити. Чи ці люди захочуть умерти від атомової бомби в атомовій війні?

С. О.

ПРОБЛЕМАТИЧНА „РУКА ДРУЖБИ"

Під патронатом філядельфійського Темпел університету в 1958-му році постала офіційно зареєстрована корпорація під вимовною назвою — „Рука Дружби", програмою якої є — американсько-совєтська дружба. Не тая дипломатична „дружба", вирощувана з таким трудом у таємничих закамарках Державного Департаменту, але ця, неофіційна, що зродилася в наївних головах деяких американських колишніх військовиків, науковців та бизнесовців з світовим ім'ям.

За словами співробітника одного поважного щоденника, „за п'ять років існування «Руки Дружби» встановлено небувалий досі рекорд взаємного американсько - совєтського зближення в чисто приватній площині". Понад 1 500 інтеліґентних громадян Ню Йорку, Вашингтону, Шикаго, Бостону, Філядельфії, Лос Анджелесу — відкрили свої „серця і душі", а також двері своїх домів для доброї півтисячі совєтських туристів. Приймали й частували їх у себе, водили довгими годинами по гідних уваги місцях, служили їм за перекладачів, а після того підтримували з ними листовний контакт . . .

Тепер, після п'яти років діяльности цієї установи, її керівні чинники зробили деякі підсумки своєї діяльности і намітили програму на майбутнє. В короткому звідомленні за минуле п'ятиріччя сказано, що дотеперішні студії пройденого шляху виявляють ряд „позитивних і побажаних сторінок" таких обопільних контактів.

„Рука Дружби" — це стисло приватна організація, фінансована бизнесовцями, під еґідою інтелектуалістів згаданого вище Темпел університету в Філядельфії. Об'єднує вона в першу чергу колишніх американських службовців та військовиків, щоб „їхній службовий досвід не пішов на марно, а також, щоб могли вони успішно працювати для постійного миру у світі". В рядах її стоять такі аси американського бизнесового світу, як Генрі Форд та Дейвид Сарнов. В програмі цієї організації сказано:

„Щоб визначним громадянам обох суспільств (американського і совєтського — О. Н.), зокрема ветеранам, дати можливість нав'язати обопільні зв'язки гуманности, досвіду, доброї волі — і таким чином покласти побажаний поміст поміж різницями національного, політичного й соціяльного характеру".

Президентом організації „Рука Дружби" є емеритований генерал-майор Бріян Л. Мілборн, до ради директорів входить колишній заступник голови шефів об'єднаних штабів, ген. Чарлз Л. Батл, на списку „спонзорів - засновників" стоять: колишній крайовий голова Американського Леґіону, колишній президент організації Ветеранів Закордонних Воєн та інші визначні особи.

Як виходить із реєстру „хресних батьків" цієї організації, перебуває вона під патронатом беззастережних і відомих патріотів. Отже, щодо її, так скажемо, добрих інтенцій немає найменшого застереження — з американської патріотично - громадянської точки зору. Покищо, аналізуючи таким оригінальним шляхом здобутий досвід „Руки Дружби", годі сказати про якісь „надзвичайні" результати її праці — для добра цієї країни.

В звідомленні „Руки Дружби" не згадано ані словом про таку немаловажну „дрібничку", як совєтського партнера цього широкозакросного руху. Не подано в американську пресу ані одного імени по совєтській стороні. З американського боку понад 1 200 осіб знайшли своїх „кореспонденційних друзів", до яких висилають вони довжелезні теплі листи. Але, знаючи совєтську систему, не помилимось, коли скажемо, що всі відповіді на ті листи пишеться або апробується агентами КҐБ.

Діяльність „Руки Дружби" в нав'язуванні контактів з совєтським „Інтуристом", також її дружня й жертвенна допомога висланим у ЗДА совєтським „туристам", сприяння у виїзді до СССР кільком соткам американських ветеранів — все це поверховні й однобічні результати. Даючи кредит ідейним аранжерам цього руху за їхній вияв „доброї волі" супроти закаптурених совєтських „друзів", скажімо без гріху: і за п'ятдесят років існування цього руху американська „рука дружби" висітиме в повітрі. Якщо, скажім, не відрубають її совєтські друзі . . .

О. Н.

МІЙ СКАРБ

Є в мене, рідна, скарб великий,
Що в грудях схований твоїх.
І знаю — вистачить навіки
Його, щоб я творити міг.

З тобою поряд все зумієш.
Хто не кохав — не звідать тим,
Яким на світі володієш
Ти чудодійством неземним.

Я й сам не можу зрозуміти,
Хоча дожив до сивих скронь,
Якими чарами налитий
Твоїх очей живий огонь.

Лише прилинеш ти до мене,
Торкнешся лагідно чола —
Навколо враз весна зелена
Повіє подихом тепла.

А покладеш на плечі, мила,
Ти ніжні руки в час журби,
Мені здається, ніби сіли
На них крилаті голуби.

І я не раз у ці хвилини
Відчуть удари серця зміг...
То мій, кохана, скарб єдиний,
Що в грудях схований твоїх.

КОСТЬ ДРОК

ПРОПОВІДЬ МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА У РИМІ

Оцю знамениту проповідь виголосив Митрополит Йосиф у Квітну Неділю з нагоди висвячення ним п'ятьох нових священиків.

(1)

„Сьогодні благодать Святого Духа зібрала нас. і всі ми, взявши хреста Твого, говоримо: благословен грядий в ім'я Господнє: осанна во вишніх".

Справді — не що іншого, а тільки Божа благодать, Божа ласка, Його надприродна поміч зібрала нас тут усіх. Зібрала нас, у першу чергу католиків, зібрала нас, приналежних до нашого східнього обряду. Зібрала нас з усіх-усюдів українців: тілом тут чи духом повсюди приявних. Зібрала ж нас ця благодать в ім'я багатьох надзвичайно важних, надзвичайно високих завдань.

Перше: ми нині празнуємо пам'ятку Лазаревого воскресіння. Це ж найбільше чудо, яке Христос зробив на світі, на людській природі. Він усіх увів у подив своєю, вже незаперечною могутністю, своєю Божою силою. Дивне диво! Христос був лише кілька миль оподалік Витанії, де жила родина Лазаря, Марти й Марії. І коли Йому дали знати, що Лазар помер, Він нічого наразі не відповів. А всі знали, як дуже Він високо цінив, шанував і ласками обсипував ту родину. Велике горе постигло їх: смерть їхнього брата. Пропала вся їхня опора!

Таких нещасть, мої дорогі, хто з нас не пережив за оті останні, великі, жахливі війни? Христос, здавалося, неначе мовчки прийняв жалібну скаргу сестер і ще два дні перебув за Йорданом. Щойно опісля каже апостолам: „ходімо до Витанії"! Вже оподалік містечка стрінула Його Марта, припала до Його ніг і каже: „Господи, якби Ти був тут із нами, не вмер би був мій брат". Певне не був би вмер, бо Христос, — вони вірили в Його силу. Він мав ту міць Божу, щоб здержати смерть, щоб вилікувати всяку недугу. Але Христос мав на умі щось більше, чого ні Марта, ні її сестра, ні всі люди не догадувались. „Знаю — каже Марта, — що він воскресне, він буде живий; знаю, що все станеться на страшному суді".

Та Христос сказав їй, що може ласка-благодать воскресіння тут випередить страшний суд. І прийшла друга сестра й повторяла те саме. Христос потішив і її і пішов з ними до гробу. О, як дуже Він любив їх! Як дуже співчував їхньому горю! Св. Євангелія лише два рази оповідає, що Христос плакав. Ось один із плачів Христа: станув Він над гробом Лазаря, гробом, який ще донині показують прочанам, і заплакав ревними сльозами, бо мав велике співчуття. Жаль Йому було, але якісь дивні Божі пляни Його стримували. Каже св. Євангелія, що дбайлива сестра повідомила Христа: „Тіло Лазаря вже почало псуватись. Як же ж такий мерлець може повстати з гробу?"

Зворушений Христос закликав великим голосом: „Лазаре, приказую Тобі, встань!" І відвалили камінь від гробу, і вийшов умерлий усім напричуд, на диво. Христос казав його розв'язати і живого віддав на потіху сестрам, усьому домові та усім, усім. А ввесь нарід дивувався тій великій силі, дотепер небувалій.

Це було одне з чуд, що, так скажемо, мало бути основою дальшого радісного, великого подвигу Христа. Бо ось Христос каже учням привести осля, на якому ще ніхто не сидів, на знак своєї царської власти. Христос сідає на осля „на під'яремну звірину" (на сина под'яремнича) і в небувалій славі та водночас у найглибшій покорі робить свій тріюмфальний в'їзд до столичного города Єрусалиму, розложеного на горі Сіону, як написано було: „Не бійся, доню Сіону . . . це ж Цар твій гряде, сидячи на молодім ослятї" (Ів. 12,15), і як пророкував Захарія: „Веселися, доню Сіону, радісно кличвикликуй, дочко єрусалимська, це Цар твій надходить до тебе, справедливий, спасаючий, тихий . . ." (Зах. 9,9). Які ж це милі пророцтва! Яка радість захопила собою весь нарід. Яке велике було їх зворушення, коли всі кидали на дорогу під ноги осляти, замість коврів, свою бідненьку одежину. . . ламали віття оливок, галузки пальм, повівали ними або кидали в порох дороги, якою вступав у своє святе місто Месія, Спаситель. І нарід, і діти, і навіть саме каміння неживе — здавалось — усі співали, всі вітали Христа: „Благословен грядий в ім'я Господнє . . . осанна Тобі, осанна во вишніх".

Це була, мабуть, чи не найрадісніша хвилина Ісусового життя на землі, Його найбільша потіха перед страсним тижнем. Його потіха була в тому, що Він бачив, як нарід, від найстарших починаючи, аж до дітей наймолодших-невинних, всі вони радувалися Його трудові, радувались Його подвигами, цінили Його науку.

Ці два величні моменти в житті Христа, дорогі браття і сестри, зібрали нас в одне. Ці два моменти великої слави трисвятого Бога, зокрема ж прослави Христа в людській Його природі, ми рік-річно вже дві тисячі літ празнуємо й поминаємо. Бо пам'ять про в'їзд Христа до Єрусалиму жила від самих початків християнства, як це ми бачимо на найстаріших мозаїках перших віків, той в'їзд розмальований . Його бачимо ми і на іконостасах наших старинних, а часом таких бідних, дерев'яних святинь Божих. Подія в'їзду Христа в Єрусалим уміщена там в образах наших річних найбільших празників.

І приходить до двох згаданих радостей цієї Богом даної нам Квітної неділі ще одна, тепла, як мамина пам'ятка, як її солодкі обійми дитині. По всій нашій далекій Україні нині празнують ще й свято Благовіщення. Празник першої вістки про воплочення Христа Спаса. Коли б так глянути оком, що могло прошибнути б віддалі тисячів миль і пропасть, „яже утвердися" між ними і нами, то чи може бути щось більше потішаюче для всіх людей від того, що кінець-кінцем кінчаються їхні плачі, кінчаються їхні скорби, кінчається тяженний тягар гріха. Христос приходить нині з неба на землю, щоб увесь людський рід відкупити. Вістку про це нам приніс із небес архангел Гавриїл. І вістка ця: яка ж вона важка, яка вона сильна, яка могутня в своїх наслідках!

Мої любі, огляньтеся цілі віки позад наші часи і зважте, як це Боже „благовістя" направду обновило „лице землі". Спершу коштувало воно ріки крови, океани сліз і горя, заки свята Церква із святим „благовістям-доброю новиною" піднялася з катакомб на поверхню землі. Але коли Вона піднялася, то по всіх-усюдах, по всіх землях і при всіх дорогах людського життя поставила Вона хрести святі, підняла голос похвали й звеличання Бога.

Те правильне прославлення правдивого Бога прийшло і в наші давні землі, прийшло в зарання нашої історії. Нашим предкам-скитам приніс його святий первозваний апостол Андрій. Приніс він його святою проповіддю й пророченням, і воно ширилось цілими сторіччями, „передавалось „од рода в рід", не зважаючи на всі *переслідування* і *гонення* Христової віри, не зважаючи на криваві й віками довгі бої з азіятськими монголами, ворогами християнства. І з радістю щасливого брата, з радістю старого батька, що тихо помічає ріст своїх синів, мушу сказати: Віра Христова залишилась у нашому народі по нинішній день! І самі маємо надію і вам кажемо, що віри святої з серця нашого народу ніхто не вирве! Сказав бо Христос: „І врата адові не одоліють її!" (Мт. 16,18).

Та, дорогі мої, є ще щось, що степенує нашу радість, а це наша тут відправа і нинішнє посвячення п'ятьох єромонахів. Це ж новий об'яв Божої сили, новий об'яв і продовження Його слави на наших землях. Бо представте собі, зрозумійте оте: у ряди Христових апостолів вступає сьогодні п'ять нових священиків. Вступають вони з новою силою, зі запалом, із духом Божим. Вони готові принести ім'я Христове аж до кінців землі, бо при обряді їх свячень їм сказано: „Ідіть благовістити в усій вселенній". Вони будуть також приносити Богові жертви! Подумайте, дорогі, скільки благодаті Божої буде спливати з їхніх рук на наш нарід . . . скільки відпущення гріхів, скільки Св. Причастій, скільки введення до Церкви через Хрещення і скріплення через Миропомазання.

Богдан Певний:

РИМСЬКА ЕСКАПАДА В. БАЧИНСЬКОГО

Середовище і довкілля, — це два основні фактори, що з незрівняною силою впливають на формування творчого характеру мистця. Уявім собі раптову і цілковиту зміну мистцем середовища і довкілля, при умові еластичности його світосприймання, та неминуче знайдемо паралельну переміну в його творчості. Помітною буде вона в різних варіянтах — сюжетному, кольористичному, стилевому. Нерідко є вона причиною ґрунтовної ревізії творчої концепції мистця. Тому і не диво, що мистці в шуканнях за своїм творчим „я" часто віднаходять його за допомогою зміни свого діепростору. Іноді така зміна, поминаючи знайомство з новими творчими джерелами, помагає побачити в іншому світлі залишені позаду рідні цінності, які вдома виглядали сірими буднями.

Хочемо говорити про ескападу молодого нашого мистця Володимира Бачинського, вислідом якої і є його індивідуальна виставка в залях Літературно-мистецького Клюбу в Ню Йорку.

Володимир Бачинський на місце свого поверх трирічного перебування вибрав Рим. І вибір Риму і вплив його тритисячної мистецької спадщини, — це найбільше цікаве і характеристичне явище в творчості Володимира Бачинського на цій виставці.

Французький критик Рене Жан оглядаючи виставку акварель Олекси Грищенка, сказав: „Завдяки Константинополеві ми маємо Грищенка". Подібне можна сказати про виставку Володимира Бачинського і його римську ескападу.

Творчість Володимира Бачинського, побудована на ґрунті реалістичного малярства, вже раніше позначилась елементами романтики і бароковости. Рим ці елементи підчеркнув і посилив. Вони дістали римську закраску, де минуле живе у злуці з сучасним. Це співжиття минулого з сучасністю, наявна скрізь тяглість раціональности історичного розвитку мистецьких стилів, постійне плекання здобутків минулих поколінь настільки сильні в Римі, що просто неможливо молодому мистцеві опертися їх впливові. Щоб вплив цей сприйняти і по своєму перетравити, мабуть треба довгих років перебування в Римі. В іншому випадку Рим лишає на мистцеві свою печать з познаками не завжди аналітичними. Печать ця близька до вражень туриста, що в короткому часі зумів схопити найбільше характерні прикмети римської атмосфери. При чому, туриста, якого цікавить не щоденне життя, боротьба за „хліб насущний" сучасного італійця, а мистецька і культурна спадщина „вічного" міста. Сприйняття Риму Бачинським не поверхове. Його зворушує не сам пейсаж, а його атмосфера, напоєна минувшиною, романтикою того, що там колись було.

Тому зовсім логічно, атмосфера прихована за поверхнею картин Володимира Бачинського лишається не завжди цілком зрозумілою для глядача в Ню Йорку, який не мав нагоди побувати в Римі і який не знайомий з символічною мовою нашого молодого мистця. Це і є „найслабшим" місцем у творчості Бачинського, як бачимо, цілком не з його вини.

В Ню Йорку, місті з підкресленою архитектонічною геометричністю, яку так блискуче відображають геометрично-абстрактні картини Піта Мондріяна, де малярська винахідливість заступила місце традиціоналізмові, в окруженні де ритм безпредметних картин Джексона Полака набирає своєрідного змісту, картини Володимира Бачинського ґрішать надмірною дозою романтики. Для нюйоркчанина вони є чужим його істоті пасторальним сном. Тут вони сироти вирвані з органічного їм оточення.

Істотної зміни малярство В. Бачинського в Римі не зазнало. Він і раніше не нехтував спадщиною ренесансу і тепер, в Римі, ближче ознайомлення з працями Рафаеля і інших клясиків римської малярської школи дало йому віру у правильність вибраної ним дороги. Вплив Риму на творчість Володимира Бачинського більше сюжетного характеру. Руїни Форум Романа, лазнь Каракаллі, Віллі Адріяна — граціозність їх монументальної архитектури — це все збудило його романтично настроєну уяву, насунуло фантастичні думки про те, що в тих руїнах живе невидиме нам життя приречене на невмирущість. Це і є основною темою римського періоду його творчости. Коли минулого року я відвідав студію Володимира Бачинського в Римі, то був заскочений спільностю моїх римських вражінь з полотнами цього молодого мистця. Він у своїх картинах передавав сни, що можуть приснитись після відвідин Риму. Я розумів його найбільше, коли ми поночі блукали вулицями Риму. Біля руїн Капітолю товпились зграї диких котів, їх тут у руїнах сотні. „Це духи старих римлян" — сказав жартома Бачинський. Його буйна фантазія добачала в кожному закутку римської старовини приховану присутність надприродних істот. Тому і його картини це суміш вражінь баченого з побудженою уявою мандрівника у чарівному сні надреальности. Тут снуються думки про сюрреалізм, одначе мабуть ще за рано про це говорити. Мистецтво Волод. Бачинського у теперішньому стані виповнене юнацькою фантазією, що оперує словником легкого символізму, який ще не опирається на якомусь більше глибокому роздумуванні. Своєю атмосферою твори В. Бачинського є найближчими до романтизму кінця 18 і початку 19 століть. Романтизм його насичений відгомоном малярства ренесансу і західньо-европейських романтиків. Через це стоїть він по протилежній стороні, в українському малярстві, до романтичної творчости короля наших малярів-романтиків Миколи Бутовича, який у своїй автобіографії так очеркує джерело своєї творчости: „Пробував я від народнього кореня, нав'язуючи з одного боку до народного примітиву, а з другого, шукав народний первень у піснях, думах, переказах, приповідках".

Коли говорити про технічну сторінку малярства В. Бачинського, то треба її вже трактувати зовсім поважно. Це вже не школярство чи юнацька бравура, а спроби зовсім серйозного малярства з немалими натяками майстерности. Помітне це особливо у способі передання фактур матеріялів та в поправності майже віртуозного рисунку. Ця майстерність, як вже згадано, цілковито оперта на зразках клясичного малярства, і їй чужі малярські здобутки нашої сучасности.

Цікавим явищем є тут те, що В. Бачинський, будучи в Італії, звертає увагу на зовсім інші мистецькі джерела від тих, які манили українських мистців тридцятих років. Так, наприклад, П. Ковжун відвідавши в 1931 році Рим, писав у листі до С. Гординського: „Стара римська архітектура цікава, але малярства в Римі не знайшов, ні Рафаель, ні Мікель Анджельо мене цілком не захопили". Після чотирох років відвідав Рим С. Гординський, який вповні поділяв думку П. Ковжуна: „Ковжун слушно доказував, що ватиканські фрески обидвох згаданих майстрів своїм відхилом уже на деякий реалізм тратять багато з свого образотворчого характеру". „Ватиканські фрески Рафаеля і Сикстинська Каплиця Мікель Анджельо, як цілість, не роблять і десятої частини того враження, що будь-яка мозаїка з венецького Сан Марко, чи римських, або фльорентійських старих церков". Невже „так ґрунтовно різняться погляди на ці самі речі двох поколінь українських мистців?

Бачинський захоплений Рафаелем. Це видно з облич фей на його картинах. Ковжун і Гординський шукають сентези українського мистецтва, яку виводять з нашої візантійської традиції. Тому їм, зовсім слушно, ближчі фрески і мозаїка ранного ренесансу і раніших часів. Вони ідуть до перводжерел, з яких черпала цінноці і Україна і Італія. Зовсім слушно підчеркував те саме і Олекса Грищенко: „Чи ії ренесанс з його геніями — Чімабуе та Джотто — не був пізнішим розвитком ідей Царгороду, Салонік, подих яких роздув вітрила венеційців, пізанців, неаполітанців?"

Невже молоді українські мистці, а між ними і Володимир Бачинський, щораз то дальше віддаляються від тих основ, на яких будували свою творчість наші мистці минулого? Ця тема вимагає окремого розгляду.

Розглядаючи виставку праць Володимира Бачинського, подивляючи його велику снагу і ще більший талант, хочеться уважати її за перший етап, з якого, при умові ще більше наполегливої праці, викристалізується мистецтво великого маштабу. А на це Володимир Бачинський має всі дані.

КОМІТЕТ ОБ'ЄДНАНИХ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ м. НЮ ЙОРКУ — ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ І НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в АМЕРИЦІ

— влаштовують —

ВЕЧЕРЮ-ЗУСТРІЧ

УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА МЕТРОПОЛІТАЛЬНОЇ ОКРУГИ

з Проф. Д-ром Володимиром Кубійовичем

Головою Европейського НТШ та головним редактором Енциклопедії Українознавства.

ЗУСТРІЧ ВІДБУДЕТЬСЯ

в суботу, 1-го червня 1963 року

у великій залі УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

140-142 Друга Евню в НЮ ЙОРКУ

Початок: год. 7:30 вечора.

Зголошення участи в Народнім Домі до 20-го травня ц. р.

До участи в Зустрічі запрошені центральні та місцеві громадські установи й Громадянство Ню Йорку і його метрополітальної округи.

— PAID POLITICAL ADD —



Joel FAENZA, 92 Анн Стріт, ПАССЕЙК,

БУХГАЛЬТЕР і ВЧИТЕЛЬ, є единоким кандидатом на КОМІШЕНЕРА в ПАССЕЙКУ з гаслом на своєму виборчому бальоті:

„НАЙКРАЩИЙ ПРИЯТЕЛЬ ВСІХ ЛЮДЕЙ".

Він закінчив Fairleigh Dickinson університет і вчащав до Paterson стейтового коледжу. J. Faenza кандидував без успіху на становище комишенера в Пассейку в 1955 і 1959 роках.

Joel Faenza заповів, що він буде старатися обнизити податкову ставку в Пассейку нижче 9 дол., встановити по змозі кращі розвагові програми для дітей, поліпшити можливості паркування і вуличного руху, сприяти будові мешкальних домів для середньо заможних родин, відчинити наново стару пожежну станцію ч. 4 на Ван Вінкл Евеню, покликати до життя Комісію Робочих Зв'язків задля ладнання спорів у світі праці, покращати можливості шкільництва і його програми, подбати за репрезентацію від світу праці в міських установах і агенціях, перевести поступ в теперішній системі міського шкільництва, приймати на службу людей без уваги на расу, кольор і віровизнання та відродити Пассейк, як торговельний центер. Він вірить у право міських службовців колективно організувати життя й дбати за його розвиток.

У дні виборів у ВІВТОРОК 14- травня 1963 року голосуйте на JOEL FAENZA — 11-а

ПОТЯГНІТЬ РУЧКУ # 11-А

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

запрошує своїх Членів та все Українське Громадянство на врочистість

БЛАГОСЛОВЕННЯ

НОВОЗБУДОВАНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ КАПЛИЦІ НА СВОЇЙ ОСЕЛІ

„СОЮЗІВЦІ"

що відбудеться

в неділю, 19-го травня 1963-го року о год. 3-ій пополудні

Акту Благословення довершить Їх Ексцеленція Преосвященний

Кир Йосиф ШМОНДЮК, Єпископ Стемфорду

Після Благословення відбудеться о год. 5-ій пополудні

ВРОЧИСТИЙ БЕНКЕТ

З ВІДПОВІДНОЮ ПРОГРАМОЮ

•

Тієї ж неділі о год. 11-ій перед полуднем в новій Каплиці буде відправлена

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

до якої співатиме — як і опісля під час Благословення Каплиці —

Хор ім. Митрополита Андрея Шептицького під диригентурою проф: Романа Левицького.

На передодні врочистостей благословення новозбудованої Каплиці відбудеться

в суботу, 18-го травня ввечері

у великій залі новозбудованого павільйону СОЮЗІВКИ

КОНЦЕРТ ПІСЕНЬ І АРІЙ

— у виконанні —

Хору ім. Митр. Андрея Шептицького

під диригентурою проф. Романа ЛЕВИЦЬКОГО та солісток Христини КАРПЕВИЧ і Христини ВОДНАР

У ПРОГРАМІ КОНЦЕРТУ ХОР ВИКОНАЄ:

Б. Вахнянина „Христос Воскрес", Василя Безкоровайного: „Отче Наш" (солістка Христя Карпевич), Андрія Гнатишина „Через поле" (соліст Олег Богачевський) і „Христос Воскрес" (солістка Ольга Лихович), Д. Бортнянського „Блажен муж" (солісти: Христя Карпевич, Марія Марко, Анна Король, Олег Богачевський, Євген Макар і Богдан Хабурський), М. Вербицького „Хваліте", Мих. Гайворонського „Хорал" (соліст Мирон Кушнір) та Ів. Недільського „Боже, послухай благання" (солістка Христя Водпар).

Солістки Христя КАРПЕВИЧ і Христя ВОДНАР виконають арії з опери Миколи ЛИСЕНКА „НОКТЮРН"

Секретарі Відділів Українського Народного Союзу стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсильвенії, Коннектикат, Массачуссет та інших! Заохочуйте своїх громадян та членів своїх Відділів до масової участи у великій врочистості Благословення новозбудованої Української Католицької Каплиці на Союзівці! Організуйте спільні прогулянки автобусами!

Дім Української Молоді у Філядельфії



Виховання української молоді на чужині в українському національному дусі, це одно з найважливіших завдань української Церкви, батьків, школи й молодечих організацій. У тому погоджуються всі українці, без огляду на їх політичні переконання, чи релігійну приналежність. Брак відповідних приміщень, в яких українська молодь могла б свобідно проводити свої сходини, збори, курси українознавства, зустрічі та всякі виховні й розвагові імпрези, давався від років дошкульно відчувати на терені Філядельфії, зокрема в дільниці — Північ, де українське скупчення постійно зростає. Ця справа була предметом багатьох нарад тих, кому лежить на серці проблема виховання нашої молоді в українському національному дусі.

У висліді, молодечі організації — Спілка Української Молоді Америки і Товариство Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського та Організація Оборони Чотирьох Свобід України й інші братні організації Визвольного Фронту рішили закупити великий триповерховий дім у дуже догідному положенні, на розі вулиць Олд Йорк і Раскомб, в самому центрі українського скупчення на півночі Філядельфії, кілька хвилин ходу від залізничої і сабвейної зупинки Лоґен та поруч зупинки автобуса, що йде із сходу на захід, і трамваю, що йде із півдня на північ. Поруч дому є площа, вистачаюча для цього, щоб у недалекій майбутності добудувати простору театральну залю для всіх потреб української громади не тільки на півночі, а й з усієї Філядельфії.

Мрія набуття Дому Української Молоді стала вже дійсністю. Дім закуплено за ціну 50,000 долярів. Це велике досягнення в користь української молоді мусить зустрітися не тільки з апробатою, але й з твердим рішенням кожного українського патріота — помогти своєю пожертвою до виплачення цього дому. Українські організації, що закупили цей дім, не розпоряджають достатньою готівкою, а тому й звертаються до всього українського громадянства і всіх Організацій Філядельфії з закликом про фінансову допомогу.

Зокрема з таким закликом звертається українська дітвора і молодь, для потреб яких куплено цей дім. В глибокому переконанні, що про добро української молоді українська громада дбає не тільки на словах і що справа виховання молоді в українському національному дусі лежить їй на серці, Організації Українського Визвольного Фронту заздалегідь складають українському громадянству, в імені нашої молоді, щире „Спасибіг" за щиру пожертву.

Прізвища жертводавців, які пожертвують суму 500 долярів, або більше, будуть вписані на мармуровій таблиці в Домі Української Молоді. Особи, які пожертвують суму 100 долярів, або більше, одержать почесні грамоти. Прізвища усіх жертводавців будуть збережені в окремій Книзі Жертводавців, що стане документом в архіві Дому Української Молоді у Філядельфії.

КОМІТЕТ КУПНА ДОМУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
у Філядельфії, Па.

Проф. д-р Вол. Богун-Чудинів виголосить доповідь в Науковому Т-ві ім. Шевченка

З рамени Математично-Природописно-Лікарської Секції НТШ відбудеться в суботу, 11 травня 1963 р. в год 6-тій вечером в Українському Інституті Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку, Наукова Конференція, на якій профес. математики на університеті в Балтімор д-р Володимир Богун-Чудинів виголосить доповідь про „Методи побудови ортогональних матриц довільного порядку, якої елементами є числа асоціятивні і неасоціятивні". Конференцію відкриє і проводитиме нею проф. д-р Осип Андрушків. Прелеґент, проф. Богун-Чудинів є членом численних товариств математиків в Англії, Німеччині, Швеції і Америці. Недавно брав він участь в Конґресі математиків в Ню Йорку.

Українській Літературно-Мистецький Клюб

„Трохи політики, культури і сантименту" — під таким гаслом відбудеться в найближчу п'ятницю 10-го травня ц. р. в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку вечір Спілки Українських журналістів в Америці, на якій складуться такі короткі статті - доповіді: 1) Богдан Кравців: „На літературному фронті в Україні", 2) Олег Лисяк: „День Матері", 3) Олександра Животко: „Лавреат Нобеля Джан Ернест Стайнбек", і 4) д-р Мирослав Прокоп: „Початок кінця повоєнного укладу міжнародних сил і Україна". Конферансьє — Олег Лисяк. Після доповідей — зустріч за часм. Початок о год. 8-ій веч.

Антін Малюца

Враження з виставки малюнків Івана Матури

Приблизно за останні три роки перед очима відвідувачів наших мистецьких виставк у Ню Йорку перейшов ряд мистців, що провели понад десяток літ в Арґентині, заки прибули до ЗДА. Наявні впливи арґентинської природи, культурного середовища, мистецтва, — або як контраст в декого брак таких впливів, — заслуговують при нагоді на окреме обговорення. Бож напевне, і посеред нас приходять аналогічні процеси, тільки ж нам самим це не дуже кидається ввічі.

Іван Матура попав на еміґрацію молодою людиною, перші кроки в малярстві зачав ставити в Арґентині. Тяжко ствердити по одній добрій шкільній студії — портреті, на скільки він завдячує свої знання місцевим школам. Але очевидне часте копіювання старих майстрів, які припадали йому до вподоби і смаку, та спостереження арґентинської природи дали йому його зоровий досвід, власний світ, репертуар мотивів, що він використовує в своїх малюнках. Найкращі в нього романтичні краєвиди з буйними хмарами, далекими горами, дикими скелями та кучерявими деревами; все овіяне безперечно наївною поезією. Це не є ані Арґентина, ані Голляндія, Італія, Швайцарія його улюблених старих майстрів, але це світ поза часом та географічним простором, світ уяви самого автора.

Фіґуральні постаті, особливо названі і часово датовані як пр. Мазепа, Карло, Вашингтон ані змістом ані виконанням не годяться до цієї сценарії. Але деякі фантастичні постаті майже позачасові, а ще більше цілі групи не то з казки не то з цирку (цирку життя) мають навіть сильний вираз сновидіння, — сонних примар на яві і через те й промовляють до нашої уяви.

Матурі це треба або повчитись фіґурального рисунку, щоб з однаковою легкістю додавати мотиви фіґуральні до краєвидних. Питання тільки, чи потрапить знайти щасливо підходящу школу, щоб йому помогла, а не попсула. Рівночасно хіба тільки читання дбайливо дібраних сучасних прозаїків та поетів поможе йому заховати та далі розвивати його казково-романтичну візію.

Матура не є примітивістом типу американської Гренма Мозес або нашого Нікифора. Через ремінісценції мистецькі він належить до типу посереднього поміж французьким Руссо і американцем Ридером. Вже сама фантастика його полету робить його цікавою та навіть побажаною появою на мистецькому горизонті.

ОСЕРЕДОК СУМА в НЮАРКУ, Н. Дж.

Пригадуємо, що

ТРАВНЕВІ ВЕЧЕРНИЦІ

вже в цю СУБОТУ, 11-го ТРАВНЯ ц. р.

і тому ПРОСИМО ВЧАС РЕЗЕРВУВАТИ СТОЛИКИ.

УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ

з жалем повідомляє, що дня 7-го травня 1963 р. відійшов у Вічність незабутньої пам'яті

✝

ІВАН ДУЖАНСЬКИЙ

бюджетовий директор УККА.

Покійний народився у місті Сколе, Галичина, дня 25-го травня 1905 р. До ЗДА прибув 1920 р., де розвинув, крім фахової, незвичайно живу громадську діяльність. Важка недуга зломила його сильний організм. Його смерть є великою втратою для всієї українсько-американської громади.

Нехай же ця, вільна земля буде Йому легкою, а пам'ять про Нього нехай буде вічною!

ЕКЗЕКУТИВА УККА

ГОЛОВНА УПРАВА ОУА „САМОПОМІЧ"

ділиться з своїм Членством і всім Українським Громадянством сумною вісткою, що дня 2-го травня 1963 р. відійшов у Вічність

✝

Проф. Д-р Маріян ТЕРЛЕЦЬКИЙ

примірний член нашого Об'єднання, невтомний секретар КОДУС-у, учасник українських Визвольних Змагань і член багатьох українських організацій.

Похорон відбувся в понеділок, 6-го травня 1963 року з української католицької церкви св. Юрія в Ню Йорку, на цвинтар Преч. Діви Марії в Лонг Айленд, Н. Й.

Горем прибиту Родину, просимо прийняти вислови нашого глибокого співчуття.

Вічна Йому Пам'ять!

ГОЛОВНА УПРАВА
ОУА „САМОПОМІЧ"

В ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого найдорожчого СИНА і БРАТА

бл. п. Романа Альфавицького

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СВ. ЛІТУРГІЯ З ПАНАХИДОЮ

в суботу, 11-го травня 1963 року

о год. 9-ій рано

в КАТЕДРАЛЬНОМУ ХРАМІ

Н. Френклін вул. у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.

Горем прибиті:

ПАВЛИНА і ПЕТРО — батьки
КАТРЯ — сестра
РОЗАЛІЯ — сестра з чоловіком МИКОЛОЮ ПРИШЛЯКОМ

Українська хроніка

● Нюйоркський Відділ ОбВУА влаштовує в суботу, 11-го травня ц. р. в приміщенні Українського Народного Дому в Ню Йорку, 140 Друга Евню (бічна заля на першому поверсі) Сходини членів і гостей. Полк. д-р Іван Цапко прочитає доповідь на тему „Перша Українська Військова Місія на Криму". — Початок в год. 7-ій вечора.

Зі спорту

ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ НА НАСТУПНУ НЕДІЛЮ

„Тризуб", Філядельфія — „Джуліяна", Ню Йорк перші фінальні змагання Сходу в грах за Чашу ЗДА відбудуться **в неділю, 12-го травня 1963**, о год. 2.30 по полудні на грищі Айнтрахт Овал в Асторії, Н. Й. Відплатні змагання фіналу Сходу між цими дружинами відбудуться **26-го травня ц. р. у Філядельфії.**

УСК Ню Йорк — Б. В. Готче, Ню Йорк мистецькі змагання „Великої Десятки" Німецько - Американського Футбольного Союзу відбудуться **в неділю, 12-го травня 1963,** о год. 3.00 по полудні на грищі Метрополітен Овал у Маспет, Н. Й.

ВЕСНЯНИЙ БІГ НАВПРОСТЕЦЬ СУАСТ — СХІД

Ланка Легкоатлетики СУАСТ — Схід влаштовує 12-го травня на оселі „Верховина" весняний біг навпростець, господарем якого є УСТ „Верховина". Ці змагання будуть за індивідуальне і дружинове першенство СУАСТ-у в категоріях юначок до 18 року життя, юнаків до 18 року життя, жінок і чоловіків. Зголошення приймав ланковий СУАСТ М. Яворський до 10-го травня, але додаткові зголошення будуть принимані в дні змагань до 11.30 на оселі „Верховина" в адміністраційному будинку в ланкового. Змагання почнуться о годині 12.30 в такому порядку: юнаки — біг на 1,200 метрів, юначки — біг на 600 метрів, жінки — біг на 800 метрів і чоловіки — біг на півтори милі.

Терен бігу хвилястий і веде через оселю битою доріжкою, асфальтом, муравою і поляною з дуже малою травою, на схилі з різницею поземів коло 200 стіп.

ВИСЛІДИ УКРАЇНСЬКИХ ДРУЖИН СТЕЙТУ КОННЕКТИКАТ

УСК Бріджпорт не закінчив своїх футбольних змагань за чашу стейту Коннектикат з італійською дружиною „Бальнеа", які відбувалися минулої неділі в Бріджпорті. При стані 1:1 суддя був змушений перервати змагання, тому, що зломилися ворота.

УСТ „Довбуш" Ню Гейвен виграв свої чергові мистецькі змагання футболу з італійською одинадцяткою з Денбирі вислідом 8:0.

„ТРИЗУБ" — „ГАРІКЕНС", ГАРМАРВІЛ 5:0 (3:0)

Філядельфія, 5-го травня. — Противник „Тризуба" в півфіналі Сходу гор за Чашу ЗДА, це славна колись дружина з бувшим репрезентантом ЗДА на воротах та численними зірками західньої Пенсилвенії. Перед семи роками в грах за аматорську чашу ЗДА „Гарікенс" зремісували 3:3 та програли 1:2 змагання з „Тризубом". З надіями на повторення давних вислідів та підбадьорені успіхом 4:0 над „Черником" футболісти „Гарікенс" почали гру гураґанним зривом, загрожуючи двічі нашим воротам. В 15-ій хвилині Олівер відкрив рахунок воротами з акції цілого нападу і від того часу „Тризуб" повністю контролював грище, а його напад грав, „як книжка пише". Олівер імпонував прекрасними подачами, а по противній стороні Нога, не зважаючи на двох „вочменів", підтягав м'ячі під самі ворота. Трійка Чижович, Ферейра і Манджіні розуміла себе добре і ходила як по шахівниці. Всі трюки Манджіні виходили. Ілай і Кравець постійно постачали і точно адресували м'ячі до переду. Завдяки тісній співпраці дефензивних ліній з нападом впав у 22-ій хвилині ґоль зі сильного стрілу Ферейри. Хвилину пізніше стріл Чижовича проїхав по рамах воріт, а в 35-ій хвилині Нога здобув далеким сильним стрілом у віконце олімпійського третього ґоля. „Гарікенс" обмежився в першій півгрі до чотирьох випадів.

Другу півгру почали гості зривом, який тривав дуже коротко. Вже в 55-ій хвилині комбінація Яковина (прийшов на місце Олівера), Чижович і Манджіні скінчилася стрілом Ферейри і четвертими воротами. На цих воротах закінчився змаг „де факто", бо „Гарікенс" стягнули всіх до заду і створили частокіл ніг, важкий до переборення, хоч гра вкінці набрала вигляду забави в кота і миші. У 75-ій хвилині Манджіні устійнив вислід п'ятими воротами з комбінації з Яковиною. Трійка Бородяк, Рач і Ферейра II творила оборонний вал, якого противник не міг сфорсувати. Кравець імпонував завзятістю і новими технічними трюками.

Склад „Тризуба": Варварюк, Бородяк, Рач, Кравець, О. Ферейра, Ілай, Нога, Манджіні, І. Ферейра, Чижович, Олівер, Свич, Яковина і Зоф. Суддя Р. Крафт з Балтимор. Глядачів коло 3,000.

Яр. К-ий

Попередній допис про змагання „Тризуба" з „Юрик Тракерс" був поміщений через недогляд без підпису автора, яким був наш постійний дописувач з Філядельфії. — Яр. К-ий.

„ЛЕВИ" — „ШВАБЕН" 3:4 (1:3)

Шикаґо, 28-го квітня. — До мистецьких змагань з лідером Вищої Дивізії виступили „Леви" без контуженого воротаря Кашуби, оборонця Еліяшевського та здискваліфікованого помічника Крата. Їх місця зайняли: Скочиляс, Пасіка і Козій. Ослаблена дефензива дозволила німцям стрілити четверо воріт. Нова поразка поставила „Левів" у прикре положення із загрозою для побуту у Вищій Дивізії, коли „Леви" не почнуть вигравати ще у весняному сезоні. Тому „Леви" мусять взятися до солідного тренінгу, поробити зміни та підкріпитися двома - трьома дуже добрими змагунами, щоб вийти з кризи та врятувати свій престиж і давню славу.

Ворота для „Левів" стрілили: Іван Полюхович в 31-ій хвилині, здобуваючи вирівняння 1:1, Романенко в 77-ій хвилині скоротив вислід на 2:4, та Полюхович у 79-ій хвилині, устійнюючи вислід на 3:4. При кінці „Леви" тиснули німців, але стовпи і поперечка поруч доброї оборони і воротаря „Швабен" стояли на перешкоді до вирівняння висліду. Відношення наріжняків було 6:5 в користь „Левів".

Резерва „Левів" програла свої перші змагання весняного сезону з резервою „Швабен" 1:6. Ворота для „Левів" здобув Анатолій Гординський, а Орест Хринівський не використав карного. Резерва має досі 4 відбуті гри з точками 6:2 і воротами 7:8.

Юнаки „Левів" розгромили юнаків Ріл Ф. К. (Б) з рахунком 20:0. Воротами поділилися: Дижурко 6, Банах 5, Попович 5 і Атанеллі 2. Юнаки розіграли досі троє змагань, з яких двоє виграли, а одні зремісували. Мають вони 5:1 точок і 38:1 воріт.

Доріст „Левів" — найменші „Левенята" виграв з однолітками сербських Ютс 6:1. Ворота для „Левів" здобули: Парух 3, Б. Шлапак 2 і Вовчанський 1.

Сумівські „Крила" виграли четверті весняні змагання 2:1 з Литовцями. Тепер „Крила" знаходяться на першому місці „Першої Дивізії - Південь" із точками 8:0 та воротами 8:3.

Юнаки сумівських „Тигрів" програли з юнаками польських „Іґелс" 0:1. Поляки здобули переможні ворота з карного.

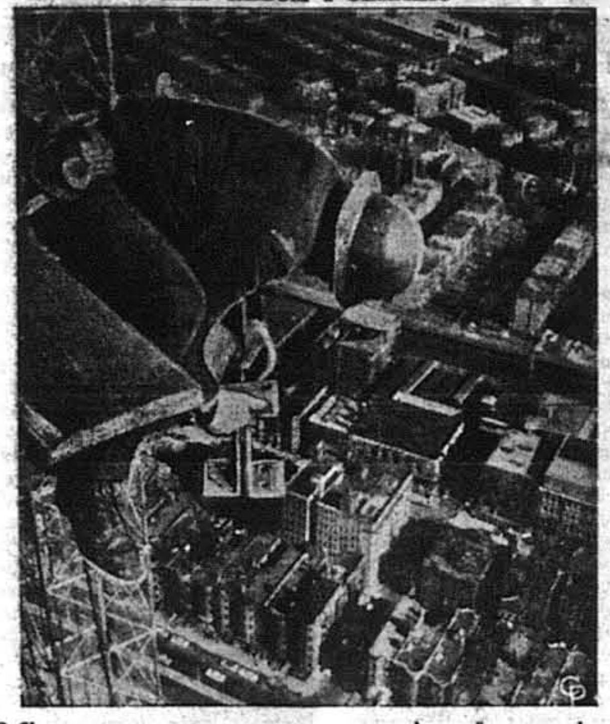
В суботу, 27-го квітня відбулася в домівці осередку СУМА ім. Миколи Павлушкова велика весняна спортова забава УАСТ „Левів". На ній вибрано панну Наталку Гаралевську королевою „Левів" на 1963 рік.

Петро Головатий

Новий рекорд світу в десятизмагу.

Чуанґ Кванґ Янґ, 29-річний легкоатлет націоналістичного Китаю, який перебуває тепер на студіях в ЗДА, здобув перед тижнем в змаганнях у Волнат, Каліфорнія, новий світовий рекорд у десятизмагу. Цей молодий китайський студент одержав на Олімпійських Ігрищах у Римі срібну медалю за друге місце в десятизмагу, а його новий осяг 9,121 точок у Волнат перевищив всі сподівання легкоатлетів, які вважали 9,000 точок границею спроможностей легкоатлета у важкому та виснажуючому десятизмагу.

МІЖ НЕБОМ І ЗЕМЛЕЮ



Робітник - електрозварювач працює завішений на спеціяльному сідалі високо понад вулицями Бостону при конструкції вежі на одній із новобудов. Позиція ця викликає заворот голови не в самого робітника, але в тих, що дивляться знизу на його роботу.

Плянує збудувати космічний літак, частиною якого може відживлюватися астронавт

Ню Йорк. — Д-р Сідні Шварц із Граммен Інженерської Корпорації в Бетпейджі на Лонґ Айленді випродукував матеріял, який можна вживати до будови деяких частин космічної кабіни, в якій астронавти зможуть долетіти до Місяця. Коли астронавти долетять до Місяця, то там могли б спожити деякі частини своєї кабіни. Цей матеріял можна зшивати і виверчувати в ньому діри. Д-р Шварц як старший фізіолог працює над випродукуванням кабіни, в якій перші астронавти мали б летіти до Місяця. Фірма Граммен дістала контракт на випродукування тієї кабіни. Їстивні частини цієї кабіни могли б у випадку крайньої необхідности служити за харчі для астронавтів. Цей матеріял випродукований із спорошкованого молока, бананових круп, крохмалю та кукурудзяного ґрису. Всі ці складники під впливом гарячі і тиску сціплюються в тверду масу. Ця матерія не є дорога, бо один її фунт коштує тільки 10 до 15 центів.

30 осіб померли в Ню Йорку, затруївшися деревним спіртом

Ню Йорк. — Досі в Ню Йорку, в долішній частині міста, вже померли 30 осіб, які пили деревний спірт. Численні хворі лежать ще в шпиталях. Ці особи — це ті самітні люди, що їх можна бачити на Третій Евні в районі Бавері. Вони купували цей трійливий спірт, як тепер вдалося виявити, під числом 70 при Евню С. Детективи сконфіскували 23 пушки цього алькоголю, який продавав 65-річний Дейвід Фейт. Денатурований алькоголь був у пушках, на яких був напис „отрута" і головка трупа з кістками навхрест. Поліція заарештувала Фейта та ще дві інші особи. Між бідаками в долині міста поширилася була вістка, що денатурований спірт не є шкідливий, і тому вони його пили, бувши налоговими пияками. Міський лікар ствердив, що причиною смерти у всіх цих нещасливих випадках був ментилевий алькоголь. Міські лікарі оглянули коло 1.500 осіб під час вечері в харчівні для незаможних самітних осіб, шукаючи між ними дальших жертв ментолевого спірту.

За шахову першість світу.

В Москві відбуваються рішальні змагання за першість світу в шахах поміж дотеперішнім чемпіоном світу Ботвінніком та другим фіналістом кандидатом на чемпіона Петросіяном. У відбутих 16 партіях одинадцять закінчено нерішеною, три партії виграв Петросіян, а дві Ботвіннік. Право змагатися за першість світу здобув Петросіян осягненням першого місця у відбутому міжнародному турнірі найкращих шахістів світу.

Закінчилися Пан - Американські Ігрища.

Минулої неділі закінчилися Пан -Американські Ігрища, які відбувалися в Сан Павльо, Бразилія. Перше місце здобули ЗДА зі 109 золотими, 55 срібними та 39 бронзовими медалями за перші три місця в поодиноких конкуренціях. Друге місце зайняла Бразилія з 13 золотими, 19 срібними і 17 бронзовими медалями, а третє Канада. Спортовці ЗДА домінували на цих Ігрищах і число їх золотих медаль два рази більше від усіх золотих медаль, що їх здобули всі інші країни учасники разом. Наступні Пан-Американські Ігрища відбудуться в 1967 році у Вінніпеґу, в Канаді.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 11-го ТРАВНЯ 1963 р.:

ЦЕНТРАЛ ФАЛС, Р. Ай. — Надзвичайні Місячні Збори Т-ва ім. Івана Франка, Відд. 93, в год. 7-ій веч. в залі при 59 Централ Стр. Проситься усіх членів прибути на ці Надзвичайні Збори. — Юрій Тренклер, пред.; І. Данилюк, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. М. Грушевського, Відд. 219, в год. 7-ій веч. при 675 So. 19th Street в Нюарку. — М. Юров, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Т-во Дністер 430 Відд. повідомляє, що побір вкладок за травень відбудеться: 1. В неділю, дня 12 травня в Укр. Клюбі „Тризуб" в годинах від 1-3 по пол. 2. В неділю, дня 19 травня в Укр. Клюбі при Френклін вул. в год. від 11.30-1.30 по пол. 3. В суботу, 18 травня в Укр. Клюбі при 23 і Браун вул. в годинах від 7-9 веч. — Управа Відділу.

Посмертні згадки

АННА ДУНДА, членка 287 Відділу УНСоюзу в Джерзі Сиі, Н. Дж. померла в дні 21 квітня 1963 в Кенонсбурґ, Па., полишаючи в смутку її мужа Андрія. Покійна народилася в 1893 році в Гаківцях, пов. Лісько і вступила в члени УНСоюзу 1926 року. Покійна була активною членкою УНСоюзу та через якийсь час секретаркою 153 Відділу УНСоюзу в Кенонсбурґу, Па. Цей відділ був розв'язаний в 1954 році.

РОЗШУКИ

КЛИМЕНКА Леоніда шукає дружина Віра і дочка Слава. Інформації просять слати на адресу:

M. ZAYAR, 4311 Clark Street
MONTREAL 18, Que., Canada

ТАРЗАН, ч. 5029. Стріляє з лука . . .



Осамітнений неустрашимий Тарзан стояв віч-на-віч розлютованого тигра із зубами мов шаблюки, який був викликом.

Швидко і цільно він випустив із лука стрілу.

Але намарно . . . Бестія дико заричала і скочила, роздратована кволим ратищем, який проколов тверду шкіру!